

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ KOORDİNASYON
BİRİMİ (PAUBAP)

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ
SONUÇ RAPORU

PROJE NO : 2008 KRM 015

PROJE TİPİ* : Kurumsal altyapı

İLGİLİ BİRİM: Mühendislik Fakültesi

PROJE ADI : Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri'nin Yayım Sürekliliğinin Sağlanması ve Uluslar arası Atıf İndekslerine Girme Süreçlerinin Desteklenmesi

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ :

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Orhan (MF)

ARAŞTIRMACILAR : -

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ**

**BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ KOORDİNASYON BİRİMİ
(PAUBAP)**

PROJE NO : 2008 KRM 015
PROJE TİPİ* : Kurumsal altyapı
İLGİLİ BİRİM: Mühendislik Fakültesi
PROJE ADI : Pamukkale Üniversitesi
Bilimsel Dergileri'nin Yayım Sürekliliğinin
Sağlanması ve Uluslar arası Atrif
İndekslerine Girme Süreçlerinin
Desteklenmesi

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ :
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Orhan (MF)
ARAŞTIRMACILAR : -

**Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri'nin Yayın
Sürekliğinin Sağlanması ve Uluslararası Atıf İndekslerine
Girme Süreçlerinin Desteklenmesi**

Proje No: 2008 KRM 015

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Orhan

Ekim 2011
DENİZLİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ ONAY SAYFASI

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Orhan yürütücülüğünde hazırlanan 2008 KRM 015 nolu ve “**Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri’nin Yayım Sürekliliğinin Sağlanması ve Uluslararası Atıf İndekslerine Girme Süreçlerinin Desteklenmesi**” başlıklı **Kurumsal Altyapı Araştırma Projesi** Kesin Sonuç Raporu Pamukkale Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu’nun/....../2011 tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Raşit URHAN
Koordinatör
...../...../2011

Önsöz

Pamukkale Üniversitesi tarafından desteklenen bu proje ile Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri'nin yayım sürekliliği sağlanmış, gerekli donanım/insan kaynakları altyapısı kurulmuş ve dergilerin sistematik bir şekilde hem elektronik hem de kağıda baskıları gerçekleştirilmiştir. Bunlara ek olarak Pamukkale Üniversitesi Basım ve Yayım Ofisi hayata geçirilmiş olup bilimsel dergilerin basımına ilişkin mizanpaj, baskı ve dağıtım süreçleri desteklediği gibi, Pamukkale Üniversitesi'nin ihtiyaç duyduğu (poster, afiş, kurumsal logo) diğer hizmetler de yerine getirilmiştir.

İçindekiler

Özet	2
Abstract.....	3
Şekiller Dizini	4
Kısaltma ve semboller	5
1. Giriş	6
1.1. Bilimsel Yayıncılığı Tarihi	7
2. Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri'nin yayın hayatlarının sürdürülmesine ilişkin verilen destekler	11
Kaynaklar	17
EKLER	18
EK A. Projeden Yapılan Yayınlar: Orhan, M., "Teknik ve Bilimsel Yayıncılıkta İndeksleme Süreci," Akademik Dizayn Dergisi, Cilt. 4, Sayı. 1, sayfa. 8-11, 2010.	18
EK B. Proje kapsamında yayımı yapılan dergilerden bazı örnekler.....	19
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	20
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ KOORDİNASYON BİRİMİ	20
PROJE ÖZET BİLGİ FORMU	20

Özet

Bilimsel iletişim aracı olarak süreli yayınlar, yeni araştırma sonuçlarının diğer araştırmacılar ile paylaşımını ve entelektüel ürünlerinin kayıt altında tutulmasını, yayın kalitesinin onaylanmasını sağlar. Aynı zamanda; nitelikli süreli yayınların içeriğine erişimin sağlanması ve bilgi paylaşımı olanaklarının artırılması evrensel bilimin bir gereğidir. Özellikle bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, insanlığın bilimsel gelişmeler üzerindeki dikkatini daha da yoğunlaştırmalarına sebep olmuştur. Üniversitelerin ve bilim enstitülerinin bilgi ve teknoloji üretme sorumluluklarının yanında bilgiyi yayma sorumlulukları ise yaşadığımız bilgi çağının yadsınamaz bir gerçeği haline gelmiştir. Bilimsel dergilerin sürekli yayımı, içerik kalitesinin onaylanması /sağlanması ve indekslenmesi bilimsel yayımın temel ilkeleridir. İşte bu nedenlerle, Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri'nin (PÜBD) yayın hayatlarına kesintisiz devam etmesi, içerik kalitelerinin korunması ve sürekli olarak artırılması önemli bir gereksinim olarak durmaktadır. Bu proje ile PÜBD'nin kesintisiz basım ve yayımının ve ayrıca nihai hedef olarak uluslararası atıf indekslerinde yer alabilmesi için gerekli olan altyapının kurulması, Pamukkale Üniversitesi Basım ve Yayım Ofisi'nin kurulması, PÜBD'nin kesintisiz olarak yayım hayatına devamı ve editöriyel hizmetlerin artırılması amaçlandırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bilimsel Yayıncılık, Thomson Scientific

Abstract

As tool of scientific communication, scientific journals ensure dissemination of new research results among researchers and allow keeping safe past records of intellectual products, in fact articles, research reviews, etc. Moreover, such journals accredit the quality and originality of research papers. There is no doubt that availability and dissemination to contents of qualified scientific journals are requirements of global science. Especially, developments in informatics and communication technologies raised more interests of people on scientific progresses. In addition to responsibilities of universities and research institutions towards knowledge and technology production, liabilities regarding to dissemination of knowledge also gain importance. Periodical publication of scientific journals, guaranteeing the quality, intellectual properties, and indexing are fundamentals. Due to aforementioned reasons, publication of Pamukkale University's Scientific Journals (PUSJ) periodically, preserving the current quality and acquiring higher publication standards stand for as a necessity. This project aims to make sure of publication of PUSC periodically, set up Pamukkale University Publication Office, and develop editorial services of them.

Keywords: Scientific Publishing, Thomson Scientific

Şekiller Dizini

Şekil 1.1 Akademik ve akademik olmayan bilimsel dergilerdeki büyüme [4].....	7
Şekil 1.2 Yıl 1439. Gutenberg ve hareketli matbaa [1].....	8
Şekil 1.3 Yıl 1580. Elsevier yayın evinin kuruluşu [1].....	8
Şekil 1.4 Yıl 1618. Henry Oldenburg; bilimsel ilk derginin kurucu editörü ve ticari yayıncısı.....	9
Şekil 1.5 Yıl 1665. “Philosophical Transactions of the Royal Society” dergisinin yayımlanmaya başlaması.....	9
Şekil 2.1 a-d Yeni tasarımı ile Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri’nden Bazıları	11-13
Şekil 2.2 a-e Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergiler Basım ve Yayım Ofisi ve donanımlarından birkaç örnek.....	14-16

Kısaltma ve semboller

PUBD : Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri
PUSJ : Journals of Pamukkale University

1. Giriş

Bireyin bilgi edinme arzusu ve bireyin bilgiyi yayma arzusu bilimsel yayınların varlığının iki temel sebebidir. Bireyin bilgi edinmesi üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar:

1. Temel bilgi edinme isteği; klasik formda öğrenme (ders kitaplarını veya makale incelemeleri) ,
2. Ek bilgi arzusu (ansiklopediler, el kitapları, hatta sözlükler).,
3. Bir alandaki bilgiyi çoğaltma arzusudur. (dergi-makaleleri aynı zamanda dersler, o alandaki yeni gelişmelerden haberdar olma) [1]

Diğer taraftan;

- Bulguları yayınlama konusunda hem araştırmacının kurumundan hem de bilimsel toplumdaki gelen baskı,
- bir şeyleri ilk defa keşfetmiş olmanın resmi olarak tanınma hakkının talep edilmesi, ayrıca patent ve benzerinden olası maddi kazanç,
- meslektaşları arasında tanınmayı sağlama, ve
- ders kitapları gibi durumlarda, satışın lisans ücretinden sağlanan kazanç

gibi nedenler bilginin birey taraftan yayımının gerekçeleri olarak durmaktadır [1].

Bireyin yayım isteği, yayıncılığın oluşmasına temel nedendir. Ancak yayıncılığında dört temel kriteri mevcuttur. Bunlar:

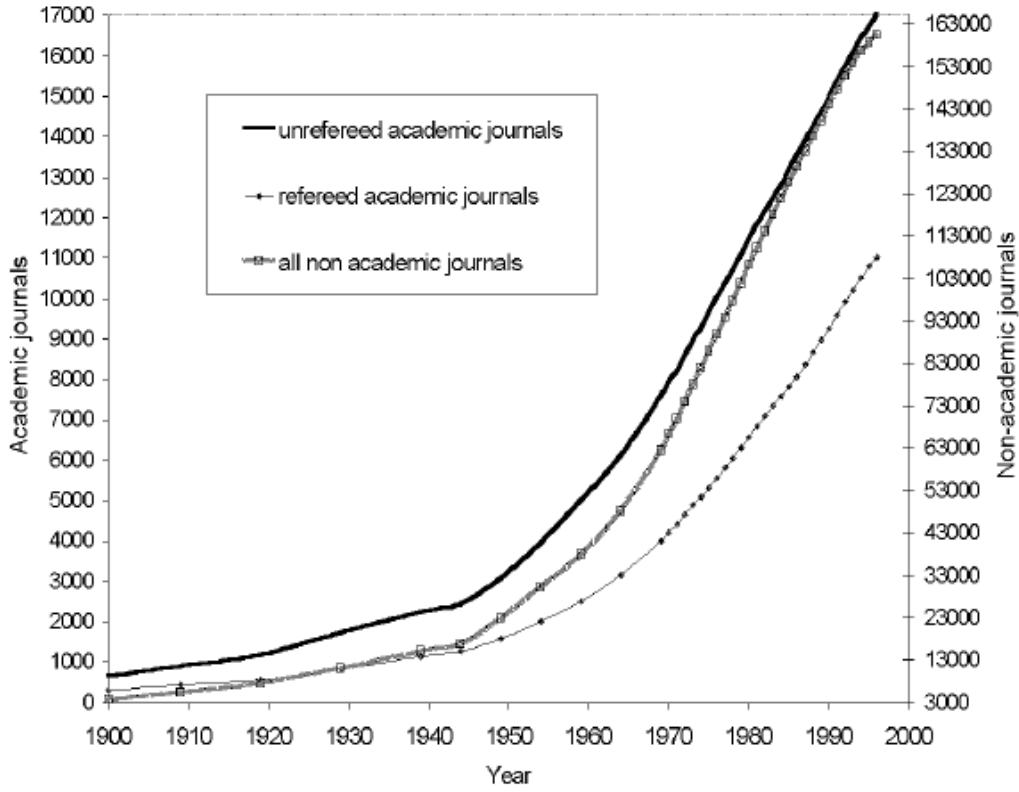
- Kayıt: dergi kimin yaptığını, ne yaptığını ve ne zaman yaptığını bağımsız olarak kaydeden bir araçtır. Bir yazarın diğer araştırmacılara göre önceliğini ortaya koyar ve rapor edilen çalışmanın yaratıcısı olarak açıkça kabul eder.
- Doğrulama: bir derginin kalite kontrol kıstasıdır. Editörler ve hakemler, yayında tutarlı bir kalite düzeyini tutturmak için yazıları geri çevirir. Bir derginin adı belirli bir kalite düzeyi ile ilişkili hale gelir. Bir dergi tarafından bir yayınının kabul edilmesi ile bir yazar o dergi ve topluluk ile aynı kalitede olduğuna dair kalite damgası alır, yayın aynı zamanda onun bir araştırmacı olarak katilesinin etiketidir.
- Yayma : bir derginin potansiyel yazarlar grubu ile okurlar grubu arasında yarattığı kanaldır
- Arşivleme: bir bilim alanındaki çalışmaların kalıcı olarak bir dergide kayıt edilmesidir [1].

Dergi yayımı ise dört temel basamaktan oluşmaktadır. Bunlar:

1. Gönderilen yayınları toplama ve hakemlik sürecini yönetme amacıyla editör kurulunun oluşturulması ve uzmanlık dergilerinin çıkarılması,
2. Mizanpaj ve üretim,
3. Yayınlama ve dağıtım,
4. Arşivleme ve kullanımı artırmadır.

1.1. Bilimsel Yayıncılığı Tarihi

1665 yılından önce bilimsel yayıncılıktan daha ziyade bilgilerin paylaşıldığı *bilimsel topluluklar* mevcut idi. 1665 yılında yayım hayatına başlayan “***Philosophical Transactions of the Royal Society***” bilimsel yayıncılığın ilk örneği olarak durmaktadır. 1900’lü yıllarda ise bilimsel yayıncılıkta bir patlama gözlemlenmektedir. Bu dönemde bilimsel çeşitlilik artmış, pahalı olmayan ürünler ortaya çıkartılmış ve Dünya çapında dağıtım ve yayma sağlanmıştır.

Şekil 1.1 Akademik ve akademik olmayan bilimsel dergilerdeki büyüme [4]

Bilimsel yayıncılığı süren en önemli kilometre taşı Johannes Gutenberg tarafından matbaanın icadıdır.

Şekil 1.2 Yıl 1439. Gutenberg ve hareketli matbaa [1]

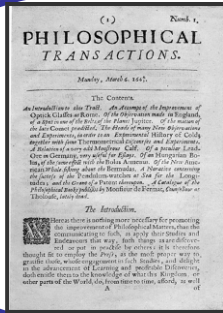

Şekil 1.3 Yıl 1580. Elsevier yayın evinin kuruluşu [1]

**Henry Oldenburg
(1618- 1677)**
**Bilimsel ilk derginin
kurucu editörü ve
ticari yayıncısı**

Şekil 1.4 Yıl 1618. Henry Oldenburg; bilimsel ilk derginin kurucu editörü ve ticari yayıncısı

6 Mart 1665
**“Philosophical Transactions
of the Royal Society”**
• İlk bilimsel dergi

Şekil 1.5 Yıl 1665. “Philosophical Transactions of the Royal Society” dergisinin yayım hayatına başlaması

Bilimsel yayıncılıkta bilgisayarlı üretimin başlaması, yayıncılığın gelişiminde çığır açmıştır. 1990’lı yılların ilk yarısında bilgisayarlı üretim başlamış olup, 1990’lı yılların ikinci yarısında online veri yayma yöntemi ile bilginin dağıtılması mümkün olabilmıştır. 2000’li yıllarda ise elektronik yayın sunma ve inceleme safhası başlamıştır. Bütün bu elektronik veri işleme ve dağıtım yöntemleri daha hızlı, daha iyi ve kolay erişilebilir yayıncılığın başlangıç safhalarını oluşturmuştur. Ancak hala kağıda baskı esas durumundadır.

Görüleceği üzere, bilimsel araştırmanın basım ve yayımı bilimsel araştırma sürecinin bir parçasıdır. Bilim insanlarının yaptıkları çalışmaların kendi bilim dallarında tartışılabilmesi, çalışmanın daha ileri noktalara götürülebilmesi ve daha geniş bir insan kitlesi tarafından izlenebilir olması için yayımlanmış olması gereklidir. Aşağıda bir süreli yayının “Thompson Scientific” (TS) indekslerinde yer alabilmesi için sağlanması gereken şartlar belirtilmeye çalışılacaktır.

1. Bilimsel yayıncılıkta, süreli yayının sürekliliği söz konusu yayının uluslar arası indekslerde yer alabilmesi için temel bir şarttır [1]. “Thompson Scientific” (TS) gibi atıf indekslerine göre, bir süreli yayının temel bilimsel dergi yayıncılık standartlarını sağlaması gerekir [1]. Bu standartlar temel olarak 4 başlık altında toplanabilirler:

- Yayının zamanlılığı, diğer sözlerle derginin önceden belirlenmiş yayın takvimine uyumu, belirlenen bir takvimle en az üç sayının yayınlanmış olması,
- Uluslar arası yayın geleneklerine uyumluluk – dergi, makale ve atıflar için bibliyografik bilgilerin tam olarak verilmesi,
- Hakem kurulu,
- İngilizcede, makale başlığı ve anahtar kelimelerin verilmesi.

2. TS tarafından önemsenen ve süreli bir yayının atıf potansiyeline işaret eden diğer bir nokta ise editöryel içeriktir [2]. Diğer sözlerle;

- Derginin kapsadığı konu başlıkları ve kapsamı,
- Doküman türlerinin bilgisi ve ağırlığı (özgün araştırma makaleleri, derleme yazıları vb.) ve
- Uygun entelektüel seviye,

şartlarının sağlanmasıdır.

3. TS’ e göre atıf analizi indekslerde yer alabilmenin diğer bir ölçütü olarak durmaktadır [2]. Bu ölçüte göre, derginin editöryel ve yazar yapısının atıf almaya uygun olmalıdır; diğer sözlerle editöryel kurulun ve yazarların atıf alan bilim insanlarından seçilmelidir .

Sunulan bu proje ile temelde TS’ in süreli yayının sürekliliği ve uluslar arası standartlarda yayımlanması şartı (1 numaralı koşul) sağlanmaya çalışılmıştır.

Gelişen bilişim teknolojileri ile birlikte, süreli yayınların çok çok geniş kitlelere ulaşması mümkündür. Her ne kadar bilimsel yayıncılık pazarının belirli yayıncılar tarafından paylaşıldığı görülse de bilişim teknolojileri ile yerel süreli yayınların elektronik formatları ile bu pazarda tutunabilmeleri ve yer edinebilmeleri mümkün görülmektedir.

İngiliz Avam Kamarası’na sunulan bir raporda ise bu önemli konu işaret edilerek, kâğıt basımların maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle, kâğıt basımının yanında elektronik ortam basımının kütüphanelerin ve son kullanıcıların satın alma gücü açısından bir alternatif olduğu ifade edilmektedir [3]. Yine bu rapora göre, makale yazarlarının

yayımcıya makalenin basım ve yayımı için bir ücret ödemesi modeli “Author-Pays Model” (APM) yaygınlık kazanmaktadır. APM’e göre okuyucuların dergi üyeliği gibi nedenlerle ücret ödemesi gerekli değildir. Bu modelin yerel yayımcılar açısından başlatılabilir veya sürdürülebilir olması için belirli bir süreç için dahi olsa söz konusu yerel yayımcının mali desteğe ihtiyacının olacağı açıktır. Bu proje ile PUBD’nin belirli bir sistematik içinde mevcut gelişmeler ve modellere açılımının sağlanması da amaçlanmaktadır. Diğer sözlerle, kâğıt ve dijital yayımcılık bir sistematik içinde desteklenirken, amaçlanan entelektüel kalite ile mali yönden bağımsız bir yayımcılık modeli asıl amaçtır.

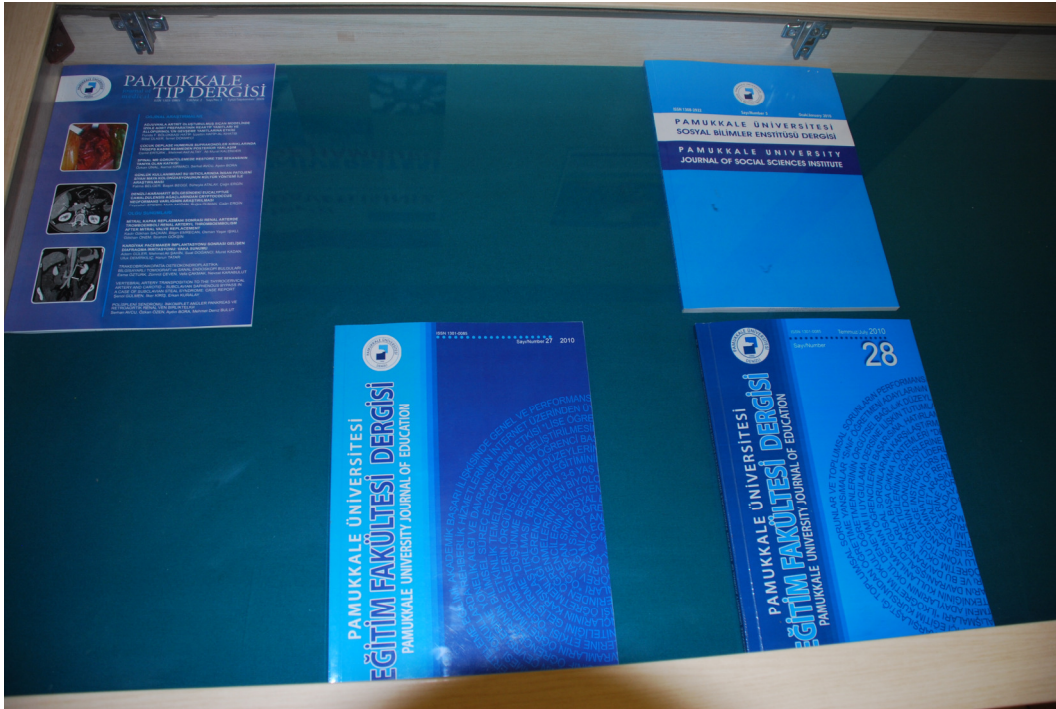
Açıktır ki, sürdürülebilir yayımcılığın temel anahtarı PÜBD’nin tek elden artistik ve entelektüel kaliteyi yakalayarak yayımlanmasıdır.

2. Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri’nin yayın hayatlarının sürdürülmesine ilişkin verilen destekler

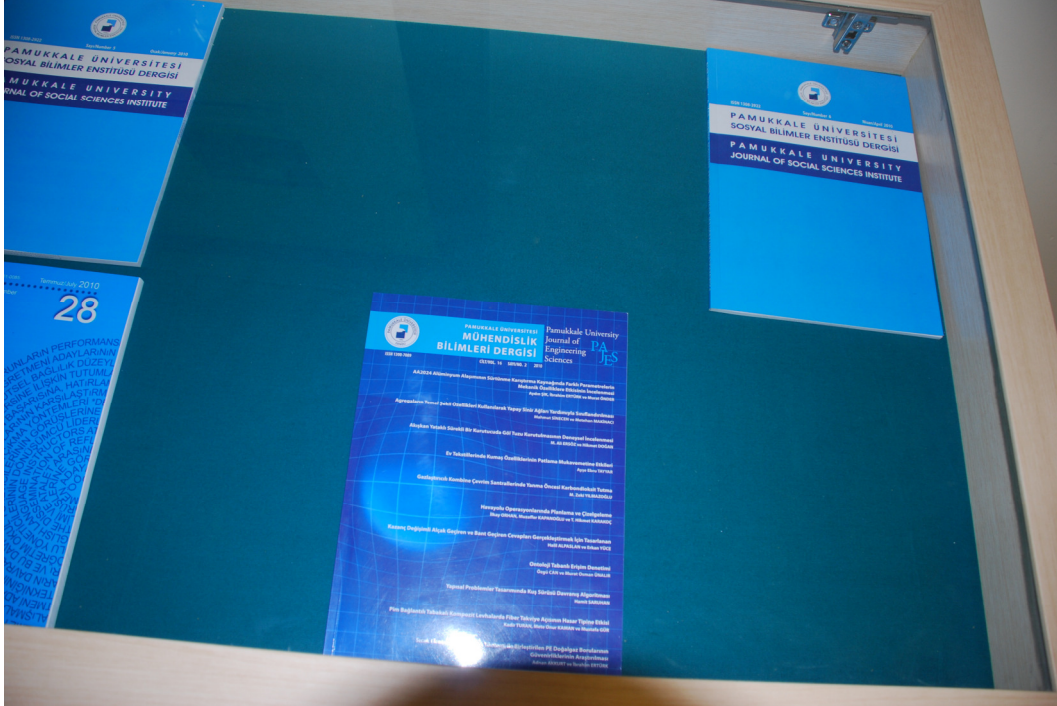
Proje kapsamında aşağıda ismi verilen dergilerin ya yeniden yayın hayatına başlaması ya da yayın sürekliliği sağlanmıştır:

- Pamukkale Üniversitesi Mühendislik bilimleri Dergisi,
- Pamukkale Tıp Dergisi ,
- Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,
- Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

Proje kapsamında mizanpaja tabi tutulan ve yeniden tasarlanan dergilerimiz Şekil 2.1’de gösterilmiştir.

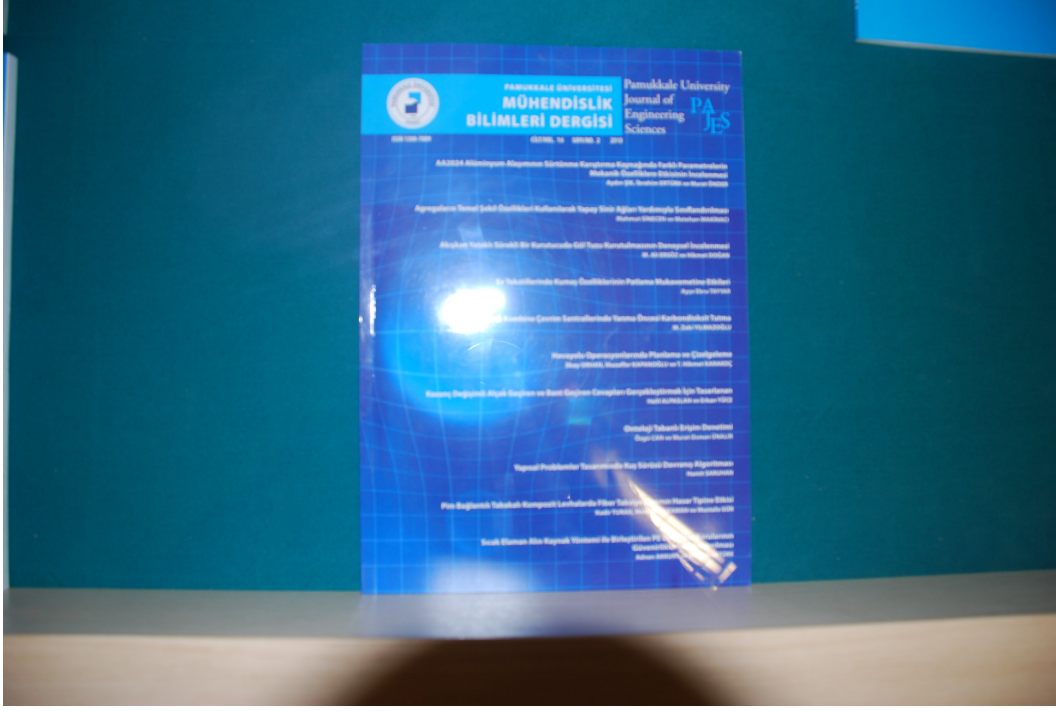
a.

b.

c.

d.

Şekil 2.1 a-d Yeni tasarımı ile Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri'nden bazıları.

Bu amaca hizmete yönelik olarak Pamukkale Üniversitesi bilimsel Dergileri Basım ve Yayım Ofisi kurulmuştur. Ofis ve ofiste var olan bazı donanımlar Şekil 2.2'de sunulmuştur.

a.

b.

c.

d.

e.

Şekil 2.2 a-e Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergiler Basım ve Yayım Ofisi ve donanımlarından birkaç örnek

Proje kapsamında, kağıda baskı maliyetlerinin karşılanmasında zorluk çeken PUBD'i düzenli olarak basılmış ve dağıtılmıştır. Bunlara ek olarak, proje sürecinde Pamukkale Üniversitesi'ni ihtiyaç duyduğu hacimli basımlar, logo tasarımı, tanıtım broşür ve afişleri gibi hizmetlere de cevap verilmiştir.

Kaynaklar

1. Bas, Straub, "Elsevier Yayıncılık ve Yazar Çalıştayı," Bilimsel Yayıncılık Çalıştayı, 23 Ekim 2009.
2. Thomson Scientific Dergi Seçim Süreci, ISI Atıf İndekslerinde Türkçe Bilimsel Dergiler Çalıştayı, 22 Nisan 2008, Ankara, Türkiye
3. Science ve Technology –Tenth Report,
<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmsctech/399/39902.htm>, Görüldüğü tarih: 9 Ekim 2008.
4. Mabe, B. and Amin, M., "Growth Dynamics of Scholarly and Scientific Journals," Scientometrics, Vol. 51, No. 1, pp. 147-162, 2001

EKLER

EK A. Proje Den Yapılan Yayınlar: Orhan, M., "Teknik ve Bilimsel Yayıncılıkta İndeksleme Süreci," Akademik Dizayn Dergisi, Cilt. 4, Sayı. 1, sayfa. 8-11, 2010.

EK B. Proje kapsamında yayımı yapılan dergilerden bazı örnekler

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ KOORDİNASYON BİRİMİ
PROJE ÖZET BİLGİ FORMU

Proje No: 2008 KRM 015
Proje Başlığı: Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri'nin Yayım Sürekliliğinin Sağlanması ve Uluslararası Atıf İndekslerine Girme Süreçlerinin Desteklenmesi
Proje Yürütücüsü ve Araştırmacılar: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Orhan
Projenin Yürütüldüğü Birim: PAUBAP
Varsa, Destekleyen Kuruluş(ların) Adı ve Adresi: -
Projenin Başlangıç ve Bitiş Tarihleri: 14.10.2008 – 14.10.2011
Özet (en çok 70 kelime) <p>Bilimsel iletişim aracı olarak süreli yayınlar, yeni araştırma sonuçlarının diğer araştırmacılar ile paylaşımını ve entelektüel ürünlerinin kayıt altında tutulmasını, yayım kalitesinin onaylanmasını sağlar. Aynı zamanda; nitelikli süreli yayınların içeriğine erişimin sağlanması ve bilgi paylaşımı olanaklarının artırılması evrensel bilimin bir gereğidir. Özellikle bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, insanlığın bilimsel gelişmeler üzerindeki dikkatini daha da yoğunlaştırmalarına sebep olmuştur. Üniversitelerin ve bilim enstitülerin bilgi ve teknoloji üretme sorumluluklarının yanında bilgiyi yayma sorumlulukları ise yaşadığımız bilgi çağının yadsınamaz bir gerçeği haline gelmiştir. Bilimsel dergilerin sürekli yayımı, içerik kalitesinin onaylanması /sağlanması ve indekslenmesi bilimsel yayımın temel ilkeleridir. İşte bu nedenlerle, Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Dergileri'nin (PÜBD) yayım hayatlarına kesintisiz devam etmesi, içerik kalitelerinin korunması ve sürekli olarak artırılması önemli bir gereksinim olarak durmaktadır. Bu proje ile PÜBD'nin kesintisiz basım ve yayımının ve ayrıca nihai hedef olarak uluslar arası atıf indekslerinde yer alabilmesi için gerekli olan altyapının kurulması, Pamukkale Üniversitesi Basım ve Yayım Ofisi'nin kurulması, PÜBD'nin kesintisiz olarak yayım hayatına devamı ve editöryal hizmetlerin artırılması amaçlandırılmıştır.</p>
Anahtar Kelimeler: Bilimsel Yayımcılık, Thomson Reuters
Varsa, Projeden Yapılan Yayınlar: Orhan, M., "Teknik ve Bilimsel Yayıncılıkta İndeksleme Süreci," Akademik Dizayn Dergisi, Cilt. 4, Sayı. 1, sayfa. 8-11, 2010.

